

Celem mojego projektu jest zbadanie jakie czynniki kulturowe i etniczne wpływały na to, w jaki sposób społeczeństwa północnych wybrzeży Morza Czarnego w starożytności (VII/VI p.n.e.-IV n.e.), zamieszkujące greckie miasta oraz tereny wiejskie, definiowały własną tożsamość kulturową. Zarówno miasta greckie, zakładane na tym terenie przez osadników greckich od mniej więcej VII/VI (Bereza, Olbia) w. p.n.e. po III w. p.n.e. (Tanais u ujścia Donu), jak i tereny wiejskie należące do strefy agrarnej miasta (tak zwane chory) oraz obszary stepowe były terenem przemieszania kulturowego, gdzie ludność o greckich tradycjach, języku i religii wchodziła w interakcję z ludnością miejscową oraz nomadyczną zamieszkującą rozległe stepy eurazjatyckie.

Co istotne, tereny wiejskie stanowiły wyjątkowo interesujący obszar do badań etnicznych i relacjami międzykulturowymi. Powodem tego jest fakt, że w przeciwieństwie do miasta, gdzie tożsamość kulturowa mieszkańców była „narzucana” przez szereg instytucji państwowych, tereny wiejskie pozostawały poza kontrolą instytucji miejskich i dzięki temu, jak się wydaje, multikulturalizm społeczeństw wiejskich mógł się wyrażać o wiele wyraźniej niż miało to miejsce w miastach, gdzie „greckość” czy te „grecka” tożsamość kulturowa mieszkańców była wiadomo zachowywana i wpisana w wizerunek danej polis. Takie, mimo na powieź, samookreślenie mieszkańców danego greckiego miasta opierało się na lokalnych kultach o charakterze miejskim, lokalnej tradycji historycznej czy też intencjonalnego wyrażania statusu przez lokalną elitę, która sięgała do korzeni tradycji greckich w kreowaniu własnego wizerunku. Przykładem tego mogą być władcy bosporscy, pochodzący z dynastii niegreckich, którzy wywodzili swe pochodzenie od greckich postaci mitologicznych. Na terenach pozamiejskich natomiast taka kontrola nad samookreśleniem mieszkańców nie miała większej racji bytu, dlatego te tożsamości kulturowe kształtowały się musiały w oparciu o inne zjawiska, które mam zamiar zbadać w ramach swojego projektu.

Podjęcie badań nad problemem etnicznych i relacji międzykulturowych jest szczególnie istotne w przypadku północnego Czarnomorza, ponieważ teren ten przez wiele lat pozostawał poza głównym kręgiem zainteresowania badaczy. Powodem tego była niewątpliwie niesprzyjająca sytuacja polityczna, której skutkiem była separacja środowisk naukowych Wschodu i Zachodu. Skutkiem tego był wyraźny rozłam w rozwoju myśli antropologicznej oraz archeologicznej. Stąd różnice metodologiczne, a także bariera językowa między środowiskami akademickimi wschodnio- i zachodnioeuropejskimi. Mój projekt ma na celu przyczynienie się do popularyzacji podejścia multidyscyplinarnego w badaniach nad społecznościami czarnomorskimi, przełamania barier metodologicznych i językowych, jak również wykorzystania nowych podejść i interpretacji w kwestiach etnicznych i tożsamości kulturowej, gdzie w dalszym ciągu obecne jest tradycyjne podejście, które zakłada opozycję między Grekami, mieszkającymi w miastach – centrach kultury i cywilizacji greckiej – a ludnością niegrecką – tak zwanymi barbarzyńcami, którzy czerpali garściami z kultury greckiej, natomiast sami nie mieli nic atrakcyjnego do zaoferowania Grekom. Współczesne podejście do tematu relacji interkulturowych zakłada co wręcz przeciwnego – wpływy kulturowe były obustronne. Moim zdaniem wspomniana opozycja mogła być oparta raczej na strefie zamieszkania – miejskiej lub wiejskiej –, gdzie w różny sposób kreowały się lokalne tożsamości kulturowe.